

MEMO

Aan: PHO Leefomgeving

Van: Dhr. F.H. de Lorme van Rossem

Datum: 25 mei 2016

Onderwerp: *Start uitvoering LEADER Holland Rijnland 2015-2020*

Inleiding

Per 31 maart 2016 is de uitvoering van de Lokale Ontwikkeling-Strategie van Leadergebied Holland Rijnland van start gegaan. In dit document leest u wat Leader inhoudt, wat de werkwijze van leader is en om wat voor soort projecten het de komende vier jaar kan gaan. Leader Holland Rijnland heeft als hoofdthema de versterking tussen stad en land en daarbinnen als subthema's Circulaire economie en Gezondheid van mens en omgeving.

Omschrijving van Leader

Veel Europese plattelandsgebieden kennen problemen zoals achteruitgang van de landbouw, vergrijzing van de bevolking, het verdwijnen van allerlei voorzieningen en vermindering van de leefbaarheid in de dorpen. Om de plattelandsontwikkeling een impuls te geven heeft de Europese Unie het Leader-programma in het leven geroepen. Leader staat voor Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rural. Leader is een Europees subsidieprogramma voor plattelandsontwikkeling. 2015-2020 is de vijfde periode dat het Leaderprogramma in Nederland wordt uitgevoerd, waarvan voor de derde keer in regio Holland Rijnland.

In Nederland zijn 19 gebieden erkend als Leadergebied. Regio Holland Rijnland is hier één van. Het doel van het Leader-programma is dat de mensen uit het Leadergebied in staat worden gesteld om de zaken die zij zelf belangrijk vinden, aan te pakken met projecten. Binnen Leadergebied Holland Rijnland is voor periode 2015-2020 een Lokale Actie Groep (LAG) opgericht die als adviescommissie van de Provincie zal fungeren. In de LAG zit een doorsnee van mensen vanuit lokale overheid, maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners. In 2015 is door de LAG met behulp van een provinciale subsidie de Lokale Ontwikkeling-Strategie opgesteld voor Leader-gebied Holland Rijnland. In de Lokale Ontwikkeling-Strategie worden voor de Leaderregio thema's en doelstellingen benoemd waar projecten aan

moeten voldoen. Een aanpak 'van onderaf' staat centraal. Projecten moeten vernieuwend zijn, iets nieuws toevoegen waaraan behoefte is. Andere kernbegrippen zijn: de projecten zijn kleinschalig, gericht op samenwerking tussen verschillende organisaties en bevolkingsgroepen, een voorbeeldfunctie hebben naar anderen. Leader kent de volgende basisprincipes:

- Gebiedsgericht
- Bottom up
- Publiek/private financiering
- Multi-sectoraal (zowel landbouw als recreatie)
- Samenwerking van verschillende partijen
- Innovatie: nieuwe impulsen voor gebiedsontwikkeling

Projecten die passen binnen de uitgangspunten van de Lokale Ontwikkeling-Strategie van Leadergebied Holland Rijnland kunnen subsidie ontvangen uit het Leaderprogramma. Leader gaat daarbij uit van de volgende financieringsstructuur: 50% publieke middelen en 50% privaat. De publieke middelen kennen de volgende dekking: 50% Europese Leadersubsidie, 25% Provincie Zuid-Holland (25%) en 25% door gemeenten en/of waterschappen in het Leadergebied. De steunpercentages kunnen verschillen naar type aanvrager (overheid of geen overheid). In de Lokale Ontwikkeling-Strategie Holland Rijnland streven we er naar dat de private bijdragen op programmaniveau uitkomen op 52,2%.

Lokale Ontwikkeling-Strategie Leadergebied Holland Rijnland 2015-2020

Algemeen doel van de Lokale Ontwikkeling-Strategie Holland Rijnland is bijdragen aan het duurzaam en structureel versterken van de sociaaleconomische positie van de regio als geheel (Leadergebied Holland Rijnland inclusief de steden).

1. Output: sociaaleconomische spin off kwantificeerbaar weergeven in termen van werkgelegenheid (tijdelijk of permanent, behoud of nieuw) en omzetgroei.
2. Outcome: tenminste 65 FTE aan nieuwe werkgelegenheid wordt gecreëerd, waarvan circa 50 vast en 15 tijdelijk.

Centraal motief van Leadergebied Holland Rijnland is 'Healthy region'.

Kernthema's daarbinnen zijn:

1. versterking van de stad-land relaties op het gebied van gezondheid, vitaliteit en welzijn van mens en leefomgeving
2. het stimuleren van een circulaire economie.

De Lokale Ontwikkeling-Strategie Leader Holland Rijnland 2015-2020: te vinden op <http://www.leader-leidseommelanden.nl/httpdocs/PDFdocs/LEADER2015-2020/Lokale%20Ontwikkelingsstrategie%20Holland%20Rijnland%202015-2020.pdf>

Activiteitenplan

Aanjaagactiviteiten en capaciteitsopbouw

Er wordt programmatisch gewerkt rond de twee sub thema's Gezondheid van mens en omgeving en Circulaire economie. Rond deze thema's worden gebiedsnetwerken gecreëerd, voortbouwend op bestaande initiatieven. Deze netwerken bestaan uit pionierende en gedreven ondernemers uit het gebied aangevuld met deskundigen

en vertegenwoordigers van lokale overheden, relevante maatschappelijke organisaties en geïnteresseerde burgers. Indien nodig kunnen sub-netwerken worden opgezet rond specifieke onderwerpen. De netwerken worden gefaciliteerd door de Lokale Actie Groep. In 2016 en 2017 worden een aantal thematische gebiedsbijeenkomsten georganiseerd. Het gaat hierbij om een verkenning van het onderwerp, het verzamelen van informatie en praktijkervaringen van elders. Vervolgens wordt d.m.v. brainstormen een lijst met mogelijke ideeën voor projecten opgesteld. De ideeën worden getoetst op kansrijkheid en haalbaarheid. Kansrijke en haalbare ideeën worden uitgewerkt tot pilotprojecten.

Aan ideeën die los van de thematische gebiedsbijeenkomsten binnenkomen worden getoetst op kansrijkheid en mate waarin ze passen binnen de doelstellingen van de Lokale Ontwikkeling-Strategie. Is dit positief dan worden er twee Lokale Actie Groep-leden gekoppeld, die de aanvragers begeleiden. De capaciteiten van de Lokale Actie Groep-leden zelf zullen worden versterkt via een tweedaagse bijeenkomst waar de Lokale Actie Groep-leden getraind worden in hun nieuwe rol.

Communicatieplan

Doelen

- De Lokale Ontwikkeling-Strategie en de Leader-aanpak onder de aandacht te brengen bij potentiële aanvragers om projecten te realiseren
- Het opbouwen van een netwerk van contacten ten behoeve van thematische netwerken of individuele projecten
- Het informeren van andere gebiedspartijen over de Lokale Ontwikkeling-Strategie en de Lokale Actie Groep-activiteiten t.b.v. maximale synergie tussen Lokale Ontwikkeling-Strategie en activiteiten van deze gebiedspartijen.

Doelgroepen

- Potentiële aanvragers/initiatiefnemers, met name (agrarische) ondernemers en hun organisaties
- Betrokken overheden (provincie, gemeenten, Waterschappen)
- Relevante sectorale en maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen.

Middelen en activiteiten

2016: thematische netwerkbijsamenkomsten waar ook algemene informatie over het Leader-programma zal worden verstrekt. Ondersteuning door informatiefolder, persberichten, social media en een website. Extra communicatie in Leader-gebieden buiten de Leidse Ommelanden. Betrokken gebiedspartijen kunnen een rol spelen door Leader-informatie in hun websites en andere communicatiemiddelen op te nemen. Belangrijk is de directe benadering van de doelgroepen. Hierin zullen de leden van de Lokale Actie Groep een actieve rol spelen, via persoonlijke contacten en netwerken. De Lokale Actie Groep zal alle informatie over het programma openbaar maken op haar website: verslag vergaderingen en gebiedsbijeenkomsten, selectie van aanvragen en uitkomsten beoordeling projecten. Een ieder kan hierop via de website of social media feedback te geven.

Projecten

De Lokale Actie Groep kiest voor een meer programmatische aanpak rond de twee subthema's Gezondheid en Circulaire Economie. De aanjaag- en communicatieactiviteiten moeten leiden tot het opzetten van thematische netwerken, waarin ideeën worden gegeneerd en de meest kansrijke worden uitgewerkt tot projecten, die voor steun uit het Leader-programma in aanmerking komen.

Samenwerking

De Lokale Actie Groep wil op het hoofdthema Versterking van de stad-land relaties met de twee buurgedieden een gezamenlijke Community of Practice (CoP) opzetten. Hieruit kunnen op inhoudelijke deelterreinen (b.v. korte voedselketens, recreatieve verbindingen, afvalstromen, enz.) concrete samenwerkingsprojecten ontstaan. In een tweede fase worden mogelijkheden voor nationale (via b.v. het Steden netwerk Stadslandbouw) en transnationale samenwerking (via b.v. het PURPLE-netwerk) op het thema stad-land relaties onderzocht.

Start uitvoering Leader Holland Rijnland 2015-2020

De financiering vanuit Leader werkt door middel van openstellingen van een digitaal subsidie-aanvraagplatform van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. In maart 2016 heeft de eerste openstelling plaatsgevonden voor het indienen van een aanvraag beheerkosten. Leader Holland Rijnland heeft middelen voor beheer- en communicatie voor de gehele projectperiode ad € 630.000,- aangevraagd. In oktober 2016 is de eerste openstelling voor subsidie voor Leaderprojecten. De selectie van projecten gebeurt op basis van tendering en de beoordelingscriteria die in bijlage 7 van de Lokale Ontwikkelingsstrategie zijn benoemd.

De aanbesteding van de aan te stellen secretaris/coördinator is rond 1 augustus 2016 afgerond. De startdatum van de aan te stellen secretaris/coördinator is te kort voor de subsidie-openstelling in oktober om een nieuwe Lokale Actie Groep aan te stellen, voor te bereiden op haar taken en projecten ter subsidiering te vinden en te beoordelen. Om niet het risico te lopen dat er geen projectaanvragen ingediend kunnen worden bij de openstelling van oktober 2016 is daarom van 31 maart tot 1 juli 2016 een kwartiermaker ingehuurd om het Leaderproces op gang te brengen. De kosten voor de kwartiermaker worden gedekt uit de beheerkosten.

Samenstelling Lokale Actie Groep

De Lokale Actie Groep is verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van de Lokale Ontwikkelingsstrategie. De Lokale Actie Groep is formeel een provinciale adviescommissie en daarmee de enige instantie die de bevoegdheid heeft om projecten te selecteren die in aanmerking komen voor een Leader-bijdrage. Het College van Gedeputeerde Staten van Provincie Zuid-Holland is de beschikkende instantie. Zij beschikt uitsluitend op basis van een voordracht door de Lokale Actie Groep. De voordracht door Lokale Actie Groep inzake ingediende projecten moet opgevat worden als een zwaarwegend advies. De Lokale Actie Groep wordt in haar werkzaamheden ondersteund door een secretaris/coördinator. Deze wordt betaald uit de beheersmiddelen die zijn aangevraagd bij Provincie Zuid-Holland. Gemeentelijk samenwerkingsorgaan Holland Rijnland fungeert als rechtspersoon voor Leadergebied Holland Rijnland.

De Lokale Actie Groep heeft de volgende taken:

- Stimuleren, genereren, activeren van het indienen van aanvragen die meetbaar bijdragen aan de thema's en doelen uit het Ontwikkelingsplan;
- Voorleggen van aanvragen aan het betaalorgaan in verband met de EU-conformiteitstoets;
- Begeleiden en beoordelen van ingediende projecten op basis van de selectie- en beoordelingscriteria;
- Op basis daarvan een zwaarwegend advies uitbrengen aan GS Zuid-Holland;
- Begeleiden van de financiële afwikkeling van de goedgekeurde projecten;
- Verzorgen van communicatie en voorlichtingsactiviteiten;
- Samenwerken en overleg voeren met gebiedspartijen inzake thema's uit het Ontwikkelingsplan;
- Terugkoppelen naar de eigen netwerken;
- Participeren in provinciale, landsdelige, landelijke en EU-netwerken;
- Tussentijds evalueren, monitoring, opstellen van jaarplannen en -verslag ten behoeve van de voortgang en waar nodig bijstellen van het Ontwikkelingsplan

De Lokale actie Groep voor Leader Holland Rijnland wordt momenteel gevormd. De volgende personen en partijen zijn gevraagd deel te nemen:

Organisatie	Naam	
De Groene Motor	Lynn Hagendoorn	
ANWB	Ko Droogers	
IVN	Arthur Hilgersom	
LTO Noord	Marion Verkleij	
Stichting Land van Wijk en Wouden	Marijke Langeveld	
De Groene Klaver	Theo van Leeuwen	
Ambtelijk vertegenwoordiger Holland Rijnland	Frans de Lorme van Rossem	
Foxgloves	Ilia Neudecker	
Limes Holland Rijnland	Claudia Thunnissen	
Boskoop	Paul Vandenbosch	
Bodemdienst van Dam	Anne Marie van Dam	

Hoogheemraadschap Rijnland	Aafke Krol
Omgevingsdienst West-Holland	Hannie Korthof
via openbare oproep	Hans Kamphuis
Slow Food Groene Hart	Carla Glorie

Overzicht aangedragen projectideeën

NB: *het gaat hier om eerste serie concrete ideeën die in het traject om te komen tot een nieuwe Lokale Ontwikkelingsstrategie door organisaties, ondernemers en burgers uit het gebied naar voren zijn gebracht.*

- *Boerderij de Grenshoeve:* de voormalige boerderij uit 1750 met moestuin, boomgaard, kruidentuin en stallen weer in gebruik nemen als kleinschalig gemeente biologische boerderij waarbij het therapeutisch contact met dieren centraal staat en de zolder wordt gebruikt als Herberg voor 36 pers. In de grote stal (40 x 13) zullen faciliteiten voor psychische en lichamelijke revalidatie worden ondergebracht. Het centrum voor zelfsturing, bewustwording en ontwikkelingen biedt wellness, pilates, yoga, tai chi, trainingen en cursussen op psychisch, psychosociaal, psychosomatisch vlak en biedt sport en fysio-gym. Beide activiteiten worden ondergebracht in een duurzame sociale onderneming, h.g.b. dat er zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het geheel zoveel mogelijk energie neutraal zal worden opgezet.
- *Multifunctioneel Centrum Polderflora:* Polderflora is nu een minicamping met 45 plekken, 2 km buiten Alphen aan den Rijn. Enkele jaren geleden is 1,5 ha land aangekocht voor natuurbestemming. Idee is om Polderflora uit te bouwen tot een duurzaam, multifunctioneel centrum, waar de hooiberg wordt omgebouwd tot een lunchroom en mensen met een verstandelijke beperking een zinvolle dagbesteding krijgen hetzij in de lunchroom hetzij in de 1.200 m² grote moestuin. Met Staatsbosbeheer wordt overlegd over recreatief gebruik van het aanpalende Zaansche Rietveld.
- *Groene Hart Atelier:* de Stichting De Zevenspring Nieuwkoop beheert een voormalige boerderij net buiten de kern Nieuwkoop. Een aantal gebouwen is in de loop der jaren gerenoveerd. Hierin hebben diverse kleine bedrijven zich gevestigd, alsmede de VVV (TIP). De voormalige ligboxenstal wil men ombouwen tot een locatie voor start ups rond duurzame en gezonde streekproducten. Startende ondernemers krijgen twee jaar lang begeleiding bij het ontwikkelen en op de markt brengen van hun productideeën tegen een gunstig tarief. Er wordt hierbij samengewerkt met de Groene Hart Academie, HAS Den Bosch, Veenweideinnovatiecentrum en het Innovatieloket van de Rabobank. De voormalige jongveestal wordt omgebouwd tot proeflokaal en kenniscentrum.

- *Health Valley Groene Hart*: recent initiatief van de Slow Medicine beweging voor waarde creatie in het Groene Hart door het gebied te benaderen vanuit het perspectief van voeding, zorg en gezondheid. Vier thema's komen hierin naar voren: Antibioticavrije veeteelt, Gezonde routes, Zorglandbouw, Medicinale teelt
- *Blue Zone & Healthy Aging*: De Stichting Noordwijk Blue Ocean village heeft 5 hoofddoelen: de introductie en invoering van de Blue Zone-gedachte voor een gezonde leefstijl en een gezonde economie; bijdragen aan de identiteit van Noordwijk; de vele initiatieven die Noordwijk rijk is met elkaar verbinden; lokaal bestuur inspireren om te werken met vitaliteitsprincipes; een impuls geven aan Noordwijk als (inter)nationale toeristische- en congresbadplaats. Blue Zones zijn gebieden in de wereld (o.a. op Sardinië en in Japan) waar men het leven positiever ervaart, ouder wordt en een korter ziekbed heeft: men is er gezonder, voelt zich langer fit en ouderdomsziekten zoals hartfalen, artrose en dementie komen er minder voor.
- *Herbestemming voormalig vliegveld Valkenburg* met combinatie van innovatieve bedrijvigheid en behoud open landschappelijke karakter: het voormalig vliegveld is bestemd voor woningbouw. Aanvankelijk voor 10.000 woningen, maar door de crisis is dit teruggebracht tot 5.000. Onzeker is of dit lagere aantal woningen daadwerkelijk gebouwd gaat worden. Vanuit betrokken burgers zijn er ideeën voor een alternatieve invulling met gedeeltelijk duurzame high tech bedrijfjes en anderzijds behoud en herstel van het open landschap.